

## **Proces-verbal nr. 1 din 26 ianuarie 2026**

**al ședinței Grupului de lucru interinstituțional responsabil de implementarea și monitorizarea Planului de acțiuni pentru anii 2023-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 169/2023**

### **La ședință au participat:**

- |     |                      |                                                                                                                                                                                                         |
|-----|----------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Ivan Duminica        | Șef al Serviciului politici în domeniul relațiilor interetnice, Ministerul Educației și Cercetării                                                                                                      |
| 2.  | Ludmila Burlaca      | Șef Direcția consolidarea relațiilor interetnice, Agenția Relații Interetnice                                                                                                                           |
| 3.  | Angela Zagaiciuc     | Consultant principal, Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă, Cancelaria de Stat                                                                                                 |
| 4.  | Oxana Butescu-Rotaru | consultantă principală în cadrul Direcției politici nediscriminare Consiliul pentru egalitate                                                                                                           |
| 5.  | Iuliana Cozma        | Consultant Principal, Direcția Monitorizare și Raportare, Oficiul Avocatului Poporului                                                                                                                  |
| 6.  | Ursu Vitalina        | Consultant Principal, Direcția Monitorizare și Raportare, Oficiul Avocatului Poporului                                                                                                                  |
| 7.  | Liudmila Zarișneac   | consultantă principală, Direcția politici publice și legislație, Oficiul Avocatul Poporului                                                                                                             |
| 8.  | Sergiu Sofronii      | ofițerului principal al Secției politici în domeniul ordinii și securității publice a Direcției politici în domeniul ordinii și securității publice, combaterii criminalității a MAI, comisar principal |
| 9.  | Alexandra Ciorici    | Ofițer superior al Direcției management strategic a IGM al MAI, inspector principal                                                                                                                     |
| 10. | Parlui Grațiera      | Specialistul principal al Direcției integrare străini a IGM al MAI                                                                                                                                      |
| 11. | Starodub Sergiu      | șef al Direcției „Centrul integrat de pregătire pentru aplicarea legii” a Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne                                                                 |
| 12. | Vieru Nadejda        | Procuratura Generală                                                                                                                                                                                    |
| 13. | Cezara-Elena Polisca | Șef Secția Didactico-Metodică și Formare Formatori, Institutul Național al Justiției                                                                                                                    |
| 14. | Ludmila Cara-Palii   | consultantă principală în cadrul Direcției coordonare politici publice și integrare europeană, Ministerul Muncii și Protecției Sociale                                                                  |
| 15. | Tatiana Pârvu        | Ambasador cu misiuni speciale, Ministerul Afacerilor Externe                                                                                                                                            |
| 16. | Victor Tihoneac      | Consultant superior, Direcția arte, industriei creative și educație artistică, Ministerul Culturii                                                                                                      |
| 17. | Lozovanu Dorin       | Doctor în geografie, Șef direcție, Direcția recensăminte, Biroul Național de Statistică                                                                                                                 |

- |                               |                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 18. Ecaterina Deleu           | Doctor în științe politice, lector, Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării (USM)                                                                                                                                 |
| 19. Ion Duminică              | Doctor în politologie, cercetător științific coordonator, Academia de Științe a Moldovei                                                                                                                                     |
| 20. Evelina Șvidcenco         | Editoare-coordonare a proiectelor televizate în limbile grupurilor etnice conlocuitoare în Redacția Emisiuni Socio-Economice, Diasporă și Etnii, Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova” |
| 21. Teodor Candu              | Doctor în istorie, conf.univ, director prim-adjunct, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală                                                                                                                       |
| 22. Irina Șihova              | Muzeul de Istorie a Evreilor din Republica Moldova                                                                                                                                                                           |
| 23. Aliona Muntean,           | Director adjunct, Biblioteca Națională                                                                                                                                                                                       |
| 24. Tatiana Coșeri            | Director adjunct, Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”                                                                                                                                                                       |
| 25. Lilia Guțu                | Șefa Secției politici publice, Consiliul Audiovizualului                                                                                                                                                                     |
| 26. Nadejda Aftinescu         | Direcția Cultură, Consiliul municipal Bălți                                                                                                                                                                                  |
| 27. Vera Petuhov              | Șef interimar al Secției social-umanitare și relații interetnice, Consiliul municipal Chișinău                                                                                                                               |
| 28. Marina Ileasevici         | Ofițeră Națională de Program, Misiunea OSCE în Moldova                                                                                                                                                                       |
| 29. Elena Cuijuclu            | Ofițer pentru drepturile omului, Oficiul ONU pentru Drepturile Omului                                                                                                                                                        |
| 30. Rima Bezede               | Directoare executive, Centrul Educațional PRO DIDACTICA                                                                                                                                                                      |
| 31. Catalina Scortescu        | Expert, Congresul Autorităților Locale                                                                                                                                                                                       |
| 32. Mihail Plaținda           | Membru, Platforma Tineretului Pentru Solidaritate Interetnică                                                                                                                                                                |
| 33. Akimova-Crudu<br>Victoria | șefa secției literare, Teatrul Dramatic Rus A.P. Cehov                                                                                                                                                                       |
| 34. Atanasia Stoianova        | Expert OSCE HCNM                                                                                                                                                                                                             |

### Ordinea de zi:

1. Prezentarea informațiilor cu privire la implementarea Planului de acțiuni anii 2023-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice, pentru anul 2025.  
*Responsabili: Instituții publice, membrii Grupului de lucru interinstituțional*
2. Discuții privind provocări întâmpinate în procesul de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice.  
*Responsabili: Instituții publice, membrii Grupului de lucru interinstituțional*

### 1. Prezentarea informațiilor cu privire la implementarea Planului de acțiuni anii 2023-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice, pentru anul 2025.

Dl Ivan Duminica, Șef Serviciu politici în domeniul relațiilor interetnice a salutat membrii Grupului de lucru interinstituțional și a vorbit despre importanța implementării eficiente a Planului de acțiuni pentru anii 2023-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice, în contextual procesului de aderarea a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Totodată, dl Duminica a menționat că în vederea monitorizării implementării Planului de acțiuni pentru anii 2023-2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 169/2023, prin Ordinul MEC nr. 168 din 19 februarie 2024 a fost instituit Grupul de lucru interinstituțional responsabil de implementarea și monitorizarea Planului menționat. A fost accentuată importanța activității

Grupului de lucru și necesitatea convocării ședințelor regulate pentru a discuta provocările în acest domeniu și a asigura participării minorităților naționale în viața publică. Dl Duminica a prezentat informații cu privire la realizarea Programului din domeniu de activitate de care este responsabil Ministerul Educației și Cercetării.

### **Ministerul Afacerilor Interne**

Domnul Sergiu Sofronii, ofițer principal al Secției politici în domeniul ordinii și securității publice a Direcției politici în domeniul ordinii și securității publice, combaterii criminalității din cadrul MAI, a prezentat un șir de activități desfășurate în domeniul relațiilor interetnice, în special cursuri de informare și instruire privind metodologia de investigare, sancționare și monitorizare a cazurilor de discriminare; au fost desfășurate cursuri de informare și instruire privind metodologia de investigare, sancționare și monitorizare a cazurilor de discriminare; programe de instruire pentru reprezentanții organelor de ordine publică privind drepturile minorităților etnolingvistice și religioase, egalitatea și prevenirea discriminării rasiale etc.

### **Ministerul Culturii**

Domnul Victor Tihoneac, consultant superior în cadrul Direcției arte, industrii creative și educație artistică, a prezentat activitățile Ministerului Culturii privind finanțarea proiectelor culturale ale minorităților naționale, menționând, printre altele, susținerea Festivalului „EtnoFest Taraclia” și a Festivalului Unității prin Folclor, organizarea a 20 de vernisaje la Avdarma, prezentarea costumelor naționale în cadrul Casei de Cultură „Edelweiss” din satul Baurci, precum și digitalizarea festivalului EtnoFest. A informat, de asemenea, despre lansarea de către Ministerul Culturii a unui nou apel pentru Programul de granturi destinat proiectelor culturale.

### **Institutul Patrimoniului Cultural**

Domnul Ion Duminică, doctor în politologie, cercetător științific coordonator, a recomandat introducerea limbii romani în sistemul de învățământ, alături de limba ivrit și limba poloneză, menționând că, potrivit datelor disponibile, 77% dintre respondenții de etnie romă consideră limba romani drept limbă maternă. A precizat că, în cadrul recensământului, formularea „limba de comunicare interetnică” a fost înlocuită cu „limba de comunicare cotidiană”, iar dintre persoanele de etnie evreiască, 5,42% (aproximativ 1.646 de persoane) au declarat limba ivrit drept limbă maternă, în timp ce 1.877 de persoane au declarat limba poloneză, exprimându-și interesul pentru studierea acesteia.

A fost subliniată necesitatea fortificării comunităților istorice în ceea ce privește studierea limbilor materne. Domnul Duminică a semnalat, totodată, că Institutul de Cultură și Limbă din Berlin a fost solicitat pentru suportul necesar elaborării unui curriculum la limba romani, iar limba ebraică se predă în prezent în două instituții de învățământ, fără a exista însă un curriculum aprobat pentru aceasta.

Domnul Ivan Duminica a menționat, în context, prevederile art. 10 din Codul Educației, potrivit cărora studierea limbii materne poate fi organizată la solicitarea părinților.

### **Biroul Național de Statistică**

Domnul Dorin Lozovanu, doctor în geografie, șef al Direcției recensăminte, a subliniat că recensământul reprezintă „cartea de vizită” a unei țări și a prezentat activitățile Biroului Național

de Statistică privind îmbunătățirea sistemului de colectare a datelor, inclusiv sesiunile de informare și consultare organizate cu privire la organizarea recensământului și la conținutul chestionarelor. A menționat că a fost asigurată reprezentativitatea recenzorilor, iar chestionarele au fost disponibile, pentru prima dată, în 6 limbi, inclusiv romani și găgăuză, fiind elaborate și materiale promoționale și informaționale aferente.

Domnul Lozovanu a precizat că structura identitară, etnică și lingvistică a populației, precum și modul de implicare a minorităților naționale în procesul de recensământ, pot constitui un exemplu pentru alte țări. A explicat că întrebarea privind apartenența la o a doua etnie a fost inclusă având în vedere că identitatea etnică și identitatea confesională nu pot fi limitate la o singură opțiune, iar, referitor la limbi, chestionarul a distins între limba maternă, limba vorbită uzual și alte limbi cunoscute. A informat că datele finale ale recensământului sunt disponibile pe pagina [www.statistica.gov.md](http://www.statistica.gov.md) și că au fost identificate 185 de comunități etnice pe teritoriul Republicii Moldova.

### **Instituția Publică Națională a Audiovizualului — Compania „Teleradio-Moldova”**

Doamna Evelina Șvidcenco, editoare-coordonatoare a proiectelor televizate în limbile grupurilor etnice conlocuitoare, a prezentat situația emisiunilor difuzate în limbile minorităților naționale (bulgară, ucraineană, rusă). De asemenea, a menționat faptul că numărul angajaților redacției a fost redus de la 15 la 5. A propus reactivarea Redacției „Comunitatea”, dedicată comunităților rome, găgăuze și ucrainene.

### **Consiliului pentru Egalitate**

Reprezentanta Consiliului pentru Egalitate a intervenit în cadrul discuțiilor, informația urmând a fi detaliată și integrată în raportul scris al instituției.

#### **2. Discuții privind provocări întâmpinate în procesul de implementare a Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice.**

Doamna Vera Petuhov, șef interimar al Secției social-umanitare și relații interetnice a Consiliului municipal Chișinău, a adus în discuție ratificarea Cartei Europene a limbilor minoritare și regionale.

Reprezentantul Ministerului Afacerilor Interne a confirmat că Republica Moldova și-a asumat semnarea și ratificarea Cartei Europene a limbilor minoritare și regionale.

Domnul Ivan Duminica a reiterat relevanța întrebării privind nivelul de cunoaștere a limbii române în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia, menționând că reprezentanții administrației publice locale din regiune folosesc, în prezent, într-o măsură mai redusă limba română.

În cadrul discuțiilor privind colectarea datelor dezagregate pe etnie, a fost pusă întrebarea cu privire la datele privind identitatea etnică. Aceste date au fost excluse din actele de identitate primare pentru a preveni riscul de discriminare, aceasta constituind în continuare o provocare, și a recomandat reintroducerea acestor date în actele de identitate primare, similar practicii aplicate până în anul 2014.

Domnul Lozovanu a precizat că rubrica „naționalitate” s-a păstrat în cadrul recensământului și a susținut inițiativa de a reveni la o exprimare mai amplă a identității etnice, subliniind că sistemul

actual de colectare a datelor dezagregate privind apartenența etnică reprezintă un exemplu recunoscut la nivel internațional și trebuie păstrat, respectând totodată principiile relevante ale Organizației Națiunilor Unite. Participanții au convenit că subiectul colectării datelor dezagregate pe etnie este unul complex și sensibil, care necesită o abordare atentă.

**Concluzii:** S-a stabilit că membrii grupului de lucru vor prezenta informații cu privire la progresul implementării Programului pentru anii 2023 – 2025 pentru implementarea Strategiei Relații interetnice pentru anii 2027 – 2027, pentru anul 2025. Ministerul Educației și Cercetării va elabora raportul de progres pentru anul 2025 și raportul compilat pentru perioada 2023 – 2025, plasându-le pe site-ul oficial al ministerului.

**Iulia BELANCIUC,**  
**Consultantă principală, Serviciul politici în**  
**domeniul relațiilor interetnice**

**Ivan DUMINICA,**  
**Șef al Serviciului politici în domeniul**  
**relațiilor interetnice**